

חקיקה אנטי-דמוקרטית

מעודכן ליום 30 במרץ 2011

חקיקה אנטי-דמוקרטית שהסתיימה:

1. חוק הפסקת הליכים ומחיקת רישומים בעניין תוכנית ההתנתקות, התש"ע-2010 – על אף שחקיקה המקלה עם מי שמימשו זכותם למחאה פוליטית היא מבורכת באופן עקרוני, הרי שהצ"ח זו בעייתית בהיותה מפלה בין פעילים פוליטיים ואידיאולוגיים מקבוצות שונות. במקום לקדם עקרונות כלליים להקלה עם פעילות ומחאה פוליטיים, החקיקה הזו קודמה ע"י הרוב הפוליטי הנוכחי בכנסת לטובת האוכלוסייה שאותה הם מייצגים בציבור הרחב, ולטובתה בלבד. סטאטוס: עברה קריאה ראשונה בכנסת ה-17, עברה קריאה שנייה ושלישית 25.1.10 בכנסת הנוכחית. החוק התקבל וכעת מתנהלת עתירה בבג"ץ נגד אי השוויוניות שלו. לעמדת האגודה
2. "חוק אבו בסמה" – הצ"ח המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות) (תיקון מס' 6), התש"ע-2009 – הצ"ח ממשלתית שמאפשרת לשר הפנים לדחות בחירות ראשונות במועצה אזורית חדשה לתקופה בלתי מוגבלת. סטאטוס: ב-16.11.09 עבר החוק בקריאה שנייה ושלישית. ב-9.2.11 פסק בג"ץ, בעתירה של האגודה לזכויות האזרח ועדאלה נגד החוק, כי יש לקיים בחירות במועצה האזורית אבו בסמה בתאריך 4 בדצמבר 2012. העותרים החליטו לוותר על הדיון בטענות העקרוניות נגד החוק, בתקווה שישונה בעתיד על ידי הכנסת.¹
3. הצעת סדר הדין הפלילי (עצור החשוד בעבירת ביטחון) (הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התש"ע-2010 (ממשלתית) – הצ"ח המאריכה בשנה נוספת את הוראת השעה הפוגענית, המאפשרת מעצרים של חשודים בעבירות ביטחון לתקופות ארוכות יותר ללא ביקורת שיפוטית, והארכת מעצרים שלא בנוכחותם. ההסדר הקבוע בהוראת השעה – אשר חלקו אף נפסל מפורשות בידי בית המשפט העליון בבש"פ 8823/07 פלוני נ' מדינת ישראל (11.2.10) – פוגע באופן קשה וחמור בזכות האדם להליך פלילי הוגן ובעקרונות היסוד, העומדים בבסיס המשפט הפלילי הישראלי. מכיוון שהוא שולל את הערובות המינימליות הדרושות להבטיח ניהול חקירה הוגנת, הוא פותח פתח עצום לטיפול בלתי הולם בעצורים ואף להרשעת חפים מפשע. סטאטוס: עבר בקריאה ראשונה ב-21.7.10, ובקריאה שנייה ושלישית ב-20.12.10.
4. הצעת חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה, פ/2081 (אלקין ואחרים) – בהתאם להצ"ח (בנוסחה המקורי) על כל גוף או אדם המקבל תמיכה ממדינה

¹ העתירה ופסק הדין: <http://www.acri.org.il/he/?p=9594>

זרה להירשם אצל רשם המפלגות, לדווח באופן מיידי על כל תמיכה, לסמן כל מסמך ולהצהיר בתחילת כל דבר שנאמר על ידו כי הוא נתמך ע"י מדינה זרה. הצ"ח כוללת גם עונשים חמורים. למעשה, מדובר בהצ"ח שמטרתה לעשות דה לגיטימציה ולפגוע בפעילות של ארגונים הנתמכים, בין השאר, ע"י תרומות שמגיעות ממדינות זרות. על אף שכבר קיימת חובה בחוק לפרט ולציין תרומות אלה, מוצעת כאן הרחבה של החקיקה והטלת חובות שמטרתן לסמן פעילות של ארגונים אזרחיים מסוימים כבלתי לגיטימית וחתרנית. בנוסף – המדובר בהצ"ח שתופסת רק פעילות אזרחית מסוימת, בדגש על פעילותם של ארגוני זכויות אדם, תוך הפלייתם והחשדתם במשתמע, ביחס לגופים או אנשים הנתמכים ע"י גורמים זרים מגוונים שאינם מדינות. **סטאטוס**: השר (דאז) הרצוג ומשרד המשפטים קידמו נוסח צר של הצ"ח שקובע אך ורק קיצור תקופת הדיווח בגין תרומות ממדינות זרות וציון על גבי מסע פרסום, בתנאים מסוימים, את המממן. הצ"ח, בנוסחה החדשה, עברה קריאה שנייה ושלישית ביום 21.2.11. [לעמדת האגודה](#)

5. [חוק הנכבה – הצעת חוק יום העצמאות \(תיקון – איסור ציון יום העצמאות או הקמת מדינת ישראל כיום אבל\), התשס"ט-2009 \(אלכס מילר\)](#) – לפיה מי שיציין את יום העצמאות של מדינת ישראל כיום אבל – יאסר. ההצעה זכתה לתמיכת ממשלה אך בעקבות לחץ ציבורי הוסכם על נוסח חלופי – לפיו יוסר הסעיף הפלילי, והענישה תתמקד בשלילת מימון ציבורי ממוסדות שיצוין אצלם יום הנכבה, ונקבע שם חדש: [הצ"ח יסודות התקציב \(תיקון מספר 39\) \(הפחתת תקציב או תמיכה בשל פעילות נגד עקרונות המדינה\)](#), התש"ע-2010. גם בגרסתו החדשה, מדובר בחקיקה הפוגעת קשות בחופש הביטוי, כאשר עמדה פוליטית מסוימת נאסרת ע"י הרוב הפוליטי. **סטאטוס**: הצ"ח עברה בקריאה ראשונה ב-16.3.10. ב-14.3.11 אושר הנוסח לקריאה שנייה ושלישית על ידי ועדת חוקה, וב-22.3.11 עבר החוק קריאה שנייה ושלישית במליאה. [לעמדת האגודה](#)

6. [הצעת חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות \(ועדות קבלה ביישובים הקהילתיים בגליל ובנגב\), התש"ע-2009 \(דוד רותם, ישראל חסון, שי חרמש\)](#) – הצ"ח לפיה ועדות קבלה ליישובים רשאיות לדחות מועמדים שאינם מתאימים "להשקפת היסוד של היישוב", למרקם החברתי של היישוב ועוד. המדובר בהצ"ח שיש בה כדי להדיר בראש ובראשונה מיעוטים אתניים מיישובים יהודיים, אך גם כדי להדיר כל מי שאינו שותף לעמדה, דת, השקפה פוליטית וכיוצא"ב של ועד היישוב. יצוין, כי עתירה של האגודה לזכויות האזרח נגד ועדות הקבלה תלויה ועומדת בבג"ץ. **סטאטוס**: הצ"ח אושרה סופית לקריאה שנייה-שלישית בוועדת חוקה ביום 15.3.11, אחרי שהוסכם על הכנסת שני שינויים לנוסח – הקטנת התחולה לארבע מאות משפחות במקום חמש מאות, וצמצום התחולה לגליל ולנגב בלבד. ההצעה עברה קריאה שנייה ושלישית במליאה ב-22.3.11. האגודה לזכויות האזרח הגישה עתירה נגד החוק יום לאחר אישורו. [לעמדת האגודה](#)

7. [הצ"ח האזרחות \(תיקון – ביטול אזרחות בגין מעשה טרור או ריגול\), פ/2377 \(דוד רותם\)](#) – המדובר בהצ"ח המאפשרת שלילת אזרחות מאדם שמורשע בריגול או במעשה טרור. ההצעה פוגעת בזכויות יסוד של אזרחי המדינה, באשר שלילת האזרחות (זכות יסוד לכשעצמה) גוררת גם פגיעה בשורה ארוכה של זכויות יסוד הנגזרות ממנה. כל

זאת כאשר בחוק הפלילי קבועים כלים להתמודד עם מי שהורשעו בטרור או ריגול. **סטאטוס**: הצ"ח אושרה לקריאה ראשונה בוועדת הפנים ביום 10.1.11 עם שני תיקונים מהותיים: שלילת האזרחות תיעשה תחת פיקוח היועץ המשפטי לממשלה; קביעה כי אין להותיר אדם ללא אזרחות או מעמד. ההצעה עברה בקריאה ראשונה ב-7.3.11 במליאה, ואושרה לקריאה שנייה שלישית בוועדת הפנים, באותו נוסח (כולל התיקונים האמורים) ביום 15.3.11. ההצ"ח עברה בקריאה שנייה ושלישית במליאה ביום 28.3.11. [לעמדת האגודה](#)

הצ"ח שמקודמות בתמיכת ממשלה:

1. [הצעת חוק העונשין \(תיקון – איסור פרסום הסתה לשלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית\), התשס"ט-2009 \(זבולון אורלב\)](#) – לפיה תתוקן עבירת ההסתה כך שמי שיפרסם קריאה השוללת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית – ייאסר. המדובר בהרחבה של עברה פלילית שמטרתה להפליל ביטוי שאינו מקובל על קבוצה פוליטית מסוימת. **סטאטוס**: עבר קריאה טרומית 27.5.09. עשוי להגיע לוועדת חוקה להכנה לקריאה ראשונה.
2. [הצעת חוק מרשם אוכלוסין \(תיקון – הצהרת נאמנות למדינה, לדגל ולהמנון\), התשס"ט-2009 \(דוד רותם\)](#) – לפיה כל מתאזרח יהא חייב להצהיר נאמנות לישראל כמדינה יהודית, דמוקרטית וציונית, ולשרת שירות צבאי או לאומי. **סטאטוס**: ההצעה נדחתה בוועדת שרים לענייני חקיקה 1.5.10. ביולי נעשה ניסיון להביאה לאישור הממשלה, ללא הצלחה. באוקטובר 2010 אושר ע"י הממשלה אבל מאז לא קודם. מהפרסומים עלה כי ראש הממשלה ביקש לקדם נוסח שיכלול גם הצהרה של יהודים. [לעמדת האגודה](#)
3. [הצעת חוק למניעת הסתננות \(עבירות שיפוט\) \(תיקון מס' 3 והוראת שעה\), התשע"א-2011](#) - הצ"ח קובעת, בין השאר, כי מבקשי מקלט וילדיהם שייכנסו לישראל דרך גבול מצרים יוכלו להיעצר לתקופה של שלוש שנים (ולא ל-60 ימים, כפי שקובע חוק הכניסה לישראל), וכי ביקורת על מעצרים של מבקשי המקלט תיערך רק לאחר 14 ימים. אם תתקבל הצעת החוק, אפשר יהיה להעמיד לדין פלילי כל מבקש מקלט, ועונשו יהיה מאסר חמש שנים. זהו אף עונשו של מי שמסייע למבקש מקלט או נותן לו מחסה. מי שמסייע או נותן מחסה שוב – עונשו יהיה חמש עשרה שנות מאסר. הצ"ח ממשיכה במגמה של דה-לגיטימציה לארגוני זכויות אדם וסיוע, כמו גם לפרטים, המסייעים לפליטים ומהגרי עבודה. **סטאטוס**: ב-28 במרץ 2011 הניחה הממשלה את הצעת החוק, והביאה אותה לקריאה ראשונה במליאה יומיים לאחר ההנחה, וביום האחרון למושב החורף. [לעמדת האגודה](#)
4. [הצעת חוק איסור הטלת חרם, פ/2505 \(אלקין ואחרים\)](#) – לפי הצ"ח זו מי שיוזם, מקדם או מפרסם חומר שעשוי לשמש כבסיס מידע להטלת חרם – עובר עוולה נזיקית ועבירה פלילית והוא יחויב בפיצוי הנפגע כלכלית מהחרם, לרבות פיצוי מוסכם ללא הוכחת נזק של 30 אלף ש"ח. לגבי אזרח זר – תיאסר כניסתו לישראל למשך 10 שנים וניהול עסקים בישראל, ולגבי מדינה זרה – לא יועברו אליה כספים שחייבים לה מישראל, וניתן אף יהיה לפצות מתוכם את הנפגעים. גם היא לא תוכל לנהל עסקים בישראל. ואם לא די בכך – כל זה יחול רטרואקטיבית לשנה. המדובר שוב בהצ"ח שמפלה לרעה בעלי עמדות פוליטיות מסוימות

בישראל, שהרוב הפוליטי מחוקק על מנת לנטרל את המיעוט הפוליטי המתנגד לעמדתו. מטרתו של החוק לפעול בראש ובראשונה נגד חרמות לגיטימיות של מוצרי ההתנחלויות, ובתוך כך פוגע באופן קשה בכלי מחאה בלתי אליים, חוקי ולגיטימי, המקובל בעולם כולו (וגם בישראל), וזאת תוך פגיעה בחופש ביטוי, מחאה והתאגדות של אזרחי המדינה. **סטאטוס**: עבר טרומית ביום 14.7.10. בוועדת השרים לחקיקה לא אושרו הסעיפים הנוגעים לאזרחים ומדינות זרות, כנראה מטעמים של יחסי חוץ, וכן לא הסעיף הרטרואקטיבי (סעיפים 5, 6, 8). אושר לקריאה ראשונה ביום 15.2.11. הוגשה בקשה לרביזיה שנדונה ביום 28.2.11, שם הוחלט לקבל נוסח חלופי (שהוכן בשיתוף עם הייעוץ המשפטי ומשרד המשפטים). בנוסח זה הורדה העבירה הפלילית, ונקבע כי רק מי שקורא לביצוע חרם ייכלל בחוק. ההצעה עברה קריאה ראשונה במליאה ביום 7.3.11, וצפויה לשוב לוועדת חוקה להכנה לקריאה שנייה ושלישית. לעמדת האגודה

5. הצעת חוק תיקון חוק הכניסה לישראל (תיקון מס' 20) (בית דין לזרים) (ממשלתית) – על

פי ההצ"ח יוקם במשרד המשפטים "בית דין לזרים" שידון בעניינים הנוגעים להסדרת מעמד בישראל, ובכלל זה, כבר עם הקמתו, בהסדרת מעמדם בישראל של ילדים לתושבי קבע. עם הקמת בית הדין ירוכזו כל הסמכויות הנוגעות להגירה ולמעמד של מי שאינם יהודים – הביצועיות, התחיקתיות והשיפוטיות – בידיהם של משרד הפנים ומשרד המשפטים. משרדי הממשלה הם שיחוקקו את המדיניות בנהלים, הם שיוציאו אותה אל הפועל, והם שישפטו את עצמם, ויחרצו דינם שלהם, האם המדיניות שקבעו וביצועה הינם חוקיים. מדובר בפגיעה חמורה בעקרון הפרדת הרשויות, בפומביות הדיון המשפטי ובכללי הצדק הטבעי; ובזכויות היסוד של רבים, ובהם בני זוג של אזרחים ותושבים, ילדים בירושלים המזרחית, מהגרי עבודה, מחוסרי אזרחות ועוד. **סטאטוס**: עברה קריאה ראשונה ב-10.12.20. בוועדת הפנים בדיונים להכנה לקריאה שנייה-שלישית. לעמדת האגודה

6. שמירה על ערכי מדינת ישראל (תיקוני חקיקה), פ/1220 (אורי אריאל) – המדובר בהצ"ח

שמבקשת לא לאשר או לסגור כל חברה או עמותה שפעילותה "פוגעת במדינת ישראל כמדינה יהודית". **סטאטוס**: נדון בוועדת שרים לענייני חקיקה ביום 7.11.10 והוחלט להעביר למשרד המשפטים לקיום מו"מ עם המציע על נוסח מוסכם למשך 30 יום. טרם הובא נוסח מתוקן חזרה לוועדת שרים. לעמדת האגודה

7. זכויות למשרתים בשירות צבאי או לאומי, פ/2405 (דוד רותם) – הצ"ח קובעת שהשירות

מבטא נאמנות למדינה ולפיכך מזכה בהעדפה. **סטאטוס**: עבר טרומית ביום 5.7.10, הועבר לוועדת העבודה. אמור להיות מצורף להצ"ח ממשלתית שעוסקת בהטבות ליוצאי צבא. טרם קודם בוועדה.

8. הצ"ח שירות המדינה (מינויים) (תיקון – אפליה מתקנת), התש"ע-2009 (חמד עאמר) –

בהצ"ח מוצע לתת העדפה למי ששירתו שירות צבאי או לאומי בקבלה לעבודה בשירות המדינה. ההצעה מפלה אוכלוסיות מיעוטים וכן אנשים שלא שירתו בצבא ו/או בשירות לאומי כדון, ואף סותרת את חוק שוויון הזדמנויות בעבודה ואת ההעדפה המתקנת שנקבעה כיעד ע"י הממשלה. **סטאטוס**: עבר קריאה טרומית ביום 26.1.11.

9. **שורה של הצ"ח ממשלתיות שמטרתן להצר את צעדי האופוזיציה בכנסת** – שבעה ח"כים יוכלו לפרוש ולהקים סיעה עצמאית במקום שלישי; העלאת הרוב הנדרש להצ"ח תקציביות ל-55; אחרי אי אמון – אם המועמד החדש לא יצליח להרכיב ממשלה, תחזור הממשלה שנפלה לכהן; שר יוכל לפרוש מהכנסת ובמקומו ייכנס ח"כ נוסף מהרשימה. **סטאטוס**: עבר קריאה ראשונה. לא נראה שיש כוונה כרגע לקדמן.

הצ"ח שהונחו ועדיין אין עמדת ממשלה:*

1. **הצ"ח העמותות (תיקון – סייגים לרישום ופעילות עמותה), פ/2456 (רונית תירוש)** – לפיה לא יינתן אישור להקמת עמותה, או לחילופין תיסגר עמותה, שעוסקת בתביעות של בכירים ישראלים בחו"ל. **סטאטוס**: הונחה 14.6.10, טרם קודמה.

2. **חיוב עובדי ציבור וחברי מועצות מקומיות להישבע אמונים למדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, פ/2754 (ליה שמטוב)** – חברי מועצה, כמו בעלי תפקידים שונים במגזר הציבורי, חייבים בהצהרת אמונים למדינה. הצעת החוק מציעה לתקן את נוסח הצהרת האמונים, כך שהצהרה תכלול את הגדרתה של המדינה כיהודית ודמוקרטית. **סטאטוס**: הונחה 20.10.10, טרם קודמה.

3. **הצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון – הכרזה על גורמים עוינים ואיסור על כניסתם לישראל), התשע"א-2011** – על אזרחים זרים שפועלים לקידום תביעות בחו"ל של ישראלים בגין פעולתם הצבאית, קוראים לחרם או מקדמים חרם על ישראל או תוצרתה, או מכחישים את השואה יאסר להיכנס לישראל. **סטאטוס**: טרם קודם.

4. **הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (הצהרת אמונים), התשע"א-2010, פ/2754/18 (ליה שמטוב ואחרים)** – לתקן את נוסח הצהרת האמונים שחברי המועצה מצהירים כך שהצהרה תכלול את הגדרתה של המדינה כיהודית ודמוקרטית. **סטאטוס**: הונחה ביום 6.12.10, טרם התקבלה עמדת ממשלה.

5. **הצעת חוק איסור לשון הרע (תיקון – לשון הרע על ציבור ועל רשויות המדינה), התשע"א-2011, פ/2937/18 (יעקב כץ ואחרים)** – החוק מציע לאפשר תביעת דיבה ואף העמדה לדין פלילי נגד מי שמדבר סרה במדינת ישראל או בגופיה, וכן אפשרות להגשת תביעה אזרחית של אדם המשתייד לציבור מסוים נגדו כוונה אמירה. בדברי ההסבר של החוק לא מסתירים כי הכוונה היא לאפשר תביעות ואף העמדה לדין של ארגונים שמוסרים מידע על הפרות של זכויות אדם ודיני מלחמה של הצבא. **סטאטוס**: הונחה ביום 7.2.11.

6. **הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מיסוי הכנסה למוסדות ציבוריים המקבלים תרומה מישות מדינית זרה), התשע"א-2011 (פאינה קירשנבאום)** – עוד הצעה המכוונת לפגוע בארגוני זכויות האדם ומבקשת לשלול מכל ארגון המקבל כספים מישות מדינית זרה את הזכות הניתנת להם בישראל לפטור ממס הכנסה; ולקבוע כי הכנסותיהם מתרומות ימוסו בשיעור מס הכנסה של 45%. כן מוצע להחריג מן ההצעה ארגונים המקבלים תיקצוב

* ההצעות המובאות כאן הן מבחר מצומצם מבין שלל הצעות החוק האנטי-דמוקרטיות שהניחו ח"כים בכנסת הנוכחית, ואשר טרם גובשה לגביהן עמדת ממשלה.

מהמדינה, במטרה להותיר את הפטור ממס לארגונים הפועלים לקידום החברה הישראלית בתחומים כמו רווחה וחינוך. **סטאטוס**: הונחה ביום 7.2.11.

7. **הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (עילה לפירוק חברה), התשע"א-2011 (יעקב כץ ואחרים)** – ההצעה קובעת כי חברה שמסרבת לקנות או לספק שירותים לחלקים מישראל פוגעת באזרחי ישראל. במקרה בו חברה התחייבה בחוזה כי לא תרכוש, תספק מוצרים או שירותים או לא תפעל בישראל או בחלקים מסוימים של המדינה – בית המשפט יהיה רשאי לפרק את החברה. ההצעה תוקפת חברות שמסרבות לפעול בשטחים. **סטאטוס**: הונחה ביום 7.2.11.

8. **הצעת חוק יסוד: השפיטה (תיקון – עותר ציבורי) (יריב לוי ודני דנון)** – הצ"ח מבקשת להטיל שלושה סייגים להגשת עתירות ציבוריות לבג"ץ:

1. עתירה ציבורית תתקבל כאשר אין נפגע ישיר;
2. אם יש נפגע ישיר עתירה ציבורית בעניין תתקבל רק אם אותו נפגע בחר לעתור אף הוא לבג"ץ;
3. ארגון או עמותה המקבלים מימון מ"ישות מדינית זרה" יצטרכו לחשוף בפני בית המשפט את כל התרומות שקיבלו במהלך שלוש השנים האחרונות, זהות התורמים וייעוד התרומות.

הצעת החוק היא צעד נוסף בדה-לגיטימציה של ארגוני החברה האזרחית ובעיקר ארגוני זכויות האדם, שמקדמת הכנסת הנוכחית. **סטאטוס**: הונחה ביום 28.2.2011, טרם הובאה בפני ועדת השרים.

הצ"ח ללא תמיכת ממשלה:

1. **הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – הצהרת אמונים של חבר כנסת) (דוד רותם)** – לפיה ידרשו הח"כים להצהיר נאמנות למדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, לחוקיה, לסמליה ולהמנון שלה. המדובר בהצ"ח שעניינה לעשות דה-לגיטימציה ואף להדיר בפועל קבוצות מיעוטים בישראל מלקחת חלק בדמוקרטיה הישראלית. **סטאטוס**: ביום 6.6.10 נדחתה בוועדת שרים לענייני חקיקה.

2. **הצעת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו (תיקון – חוק האזרחות והכניסה לישראל) (דוד רותם + 44 ח"כים נוספים)** – המדובר בחוק עוקף-בג"ץ שנולד בעקבות דיוני בג"ץ על חוק האזרחות, למרות שבג"ץ טרם פסל חוק זה אך מחשש, כנראה, שיעשה כן בעתיד. **סטאטוס**: הונחה 11.5.09, נדחתה על ידי ועדת שרים לענייני חקיקה 20.12.09.

3. **הצ"ח הקולנוע (תיקון – הצהרת נאמנות), פ/2327 (מיכאל בן ארי ואחרים)** – לפיה כתנאי לקבל מימון ציבורי, יהא כל הצוות של הסרט חייב בהצהרת אמונים למדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, לסמליה וכיוצ"ב. המדובר בפגיעה בחופש הביטוי, חופש המחאה וכן בחופש האמנותי והיצירתי. ושוב – אך ורק של מחנה פוליטי, לאומי וחברתי אחד.

* ההצעות המובאות כאן הן מבחר מצומצם מבין שלל הצעות החוק האנטי-דמוקרטיות שהניחו ח"כים בכנסת הנוכחית, ואשר לא קודמו בהעדר תמיכת הממשלה.

סטאטוס : לא קיבלה תמיכת ממשלה בוועדת שרים לענייני חקיקה 9.5.10, נדחתה בטרומית 12.5.10.

4. **הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – העברת חבר הכנסת מכהונתו), פ/1725/18 (דני דנון) –** לפי ההצעה יוכלו 80 ח"כים להעביר ח"כ מכהונתו אם שלל קיומה של המדינה כיהודית ודמוקרטית, הסית לגזענות, תמך במאבק מזוין. **סטאטוס** : לא אושר ע"י הממשלה.

5. **הצ"ח הבחירות לכנסת (תיקון – שלילת זכות הצבעה מרוצחים ומי שהורשע בעבירות בטחוניות), פ/2358 (משה מטלון) –** הצעת החוק קובעת כי רוצח ראש ממשלה המבקש למוטט את יסודות הדמוקרטיה בישראל ומי שלקחו חלק בפעילות טרור, שרצחו או שלחו מפגעים לרצוח באזרחי המדינה החפים מפשע לא יהיו רשאים לקבוע ולהיות שותפים בהליך הבחירה הדמוקרטי – הבחירות לכנסת. **סטאטוס** : הונחה 26.4.10, נדחתה בוועדת שרים 1.5.10.

6. **חוק הרעלה – הצעת חוק העונשין (תיקון – איסור כיסוי פנים במקום ציבורי), התש"ע-2010 (מרינה סולודקין / מירי רגב) –** שתי הצ"ח נפרדות לפיהן לא ניתן יהיה לכסות את הפנים בכל מקום ציבורי והעונש הוא מאסר. **סטאטוס** : שתי ההצעות הונחו ביולי 2010, נדחו בוועדת שרים לענייני חקיקה ביום 2.2.11.

7. **הצ"ח הפסקת מימון למוסדות תרבות ואמנים המעסיקים אמנים שלא שירתו בצה"ל (משה מטלון) –** הצ"ח מבקשת למנוע מימון למוסדות תרבות ואמנים שמעסיקים אמנים שלא שירתו בצה"ל. **סטאטוס** – נדחה בוועדת שרים לחקיקה ביום 13.2.11.

פעילויות נוספות:

ועדת חקירה לארגונים – הכנסת אישרה שתי הצעות להקמת ועדת חקירה, של דני דנון ושל פאינה קירשנבוים, לבדיקת מקורות המימון של הארגונים. **סטאטוס** : נידון בוועדת הכנסת ביום 31.1.11 וביום 2.2.11 קיבל אישור כתב מינוי. ביום 21.2.11 פורסם כי עקב התרחבות ההתנגדות של חכים ושרים להקמת הוועדות, היוזמה לא תקודם ע"י ישראל ביתנו בהעדר רוב להעביר אותה במליאה. נסיון להעלות את ההצעות למליאה לאישור ביום 16.3.11 נכשל אף הוא בהעדר רוב.

חקיקה שמטרתה הצרה או פגיעה במעמדו של בית המשפט העליון:

1. **הצעת חוק-יסוד: בית משפט לחוקה (דוד רותם) –** שמטרתה להגביל את בית המשפט העליון שמשמש בפועל גם כבית משפט של חוקה בישראל. בהצ"ח מוצעים שורה של קריטריונים או סדרים לבית משפט של חוקה אשר יש בהם כדי לפגוע בדמוקרטיה, בהגנה על זכויות אדם ובהפרדת הרשויות. בין השאר – הרכב השופטים המוצע, הצהרת אמונים שנדרשת מהשופטים למדינה יהודית, פסיקה פה אחד בלבד, ביטול חקיקה בלתי חוקתית מותנית, ועוד. **סטאטוס** : הונחה 1.4.10, לא קודמה בהעדר הסכמה.

2. **הצעת חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו (תיקון – חוק האזרחות והכניסה לישראל), פ/1078 (דוד רותם ואחרים) –** בהצ"ח מוצע שלבית המשפט העליון לא תהיה סמכות לדון בחוק

האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) או בתוקפו של חוק שיבוא במקומו. **סטאטוס**: הונחה 5.11.09, נדחתה בוועדת שרים 20.12.09.

3. הצעת חוק-יסוד: השפיטה (תיקון – סמכויות בית המשפט הגבוה לצדק), פ/2018 (יעקב כץ ואחרים) – הצ"ח הבאה להחליש את תוקף החלטות בג"ץ שיש להן נגיעה לגופי הביטחון השונים - שבית המשפט הגבוה לצדק לא יוכל לתת צווים בעניינים ביטחוניים הנוגעים באופן מובהק לחיי אדם, אך יוכל לחוות את דעתו בנידון. **סטאטוס**: הונחה 25.1.10, נדחתה על ידי ועדת שרים לענייני חקיקה 30.5.10.

4. הצעת חוק-יסוד: השפיטה (תיקון – ביקורת שיפוטית על תוקפו של חוק), פ/2056 (יעקב כץ ואחרים) – אם בג"ץ דן בחוק וקובע כי הוא אינו חוקתי ומכאן דינו להתבטל, הביטול של החוק ייכנס לתוקפו רק שנה אחרי פסיקת בג"ץ. **סטאטוס**: הונחה 2.2.10, נדחתה על ידי ועדת השרים לענייני חקיקה 18.10.10.

חקיקה עוקפת החלטות בג"ץ:

שורה של ניסיונות מצד הממשלה וחברי כנסת פרטיים לצמצם את סמכויות הרשות השופטת ולפגוע בכוחה על ידי חקיקה המבטלת או עוקפת פסיקות מפורשות של בית המשפט ובכך מעקרת אותן מתוקף:

1. הצעת חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) (תיקון מס' 8) (ממשלתית) – בשנת 2005 אישרה הכנסת תיקון לחוק הנזיקים האזרחיים, שתכליתו הייתה לשלול מתושבי השטחים הכבושים את הזכות לקבל פיצויים בגין נזקים שנגרמו להם על ידי כוחות הביטחון של ישראל, וזאת אף שלא במסגרת פעילות מלחמתית. בדצמבר 2006, בעקבות עתירה של תשעה ארגוני זכויות אדם, ובהם האגודה לזכויות האזרח, הורה בית המשפט העליון לבטל את התיקון, בהיותו בלתי חוקתי. שישה חודשים בלבד לאחר מתן פסק הדין הכינה הממשלה הצעת חוק "עוקפת בג"ץ" שמטרתה לחוקק מחדש את התיקון שנפסל. **סטאטוס**: ההצעה עברה בקריאה ראשונה בכנסת ה-17. הוחל עליה דין רציפות בכנסת ה-18, והיא נדונה בוועדת חוקה בהכנה לקריאה שנייה ושלישית. לעמדת האגודה

2. הצעת חוק כביש 443, התש"ע-2010 (משה מטלון, אלכס מילר ואחרים) – בסוף 2009 קיבל בית המשפט העליון את העתירה שהוגשה על ידי האגודה לזכויות האזרח ותושבי שישה כפרים בגדה המערבית, והורה לבטל את האיסור שהטיל צה"ל על תנועת תושבים פלסטינים בכביש 443. בעקבות ההחלטה החליטו מספר חברי כנסת להשיב את האיסור המפלה והאנטי-חוקתי על כנו, הפעם בצורת חוק. לפי הצעה אחת, תספח מדינת ישראל את שטח הכביש, מה שאמור כביכול לאפשר את איסור הנסיעה של הפלסטינים. **סטאטוס**: הונחה 25.1.10, לא קודמה.

3. סעיפים 8(3) ו-9 (תיקון חוק הכניסה לישראל וחוק הכניסה לישראל – סייג לתחולה) להצעת חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010 (ממשלתית) – עניינה של הצעת החוק בהטלת מגבלות על הסדרת מעמדם של מי שאינם יהודים בישראל. על פי ההצעה לא תתאפשר רכישת מעמד בישראל על ידי מי ששהו בישראל

שלא כדין, אלא לאחר "תקופות צינון" בנות מספר שנים מחוץ לישראל. ההצעה סותרת מפורשות פסיקות של בג"ץ שקבעו כי הדרישה כי בן זוג זר יעזוב את הארץ כתנאי להסדרת מעמדו אינה חוקתית. **סטאטוס**: ההצעה הוכנסה לתוך חוק ההסדרים, אך הופרדה ממנו לאור חוות דעת של היועמ"ש לכנסת. נידונה בוועדת הפנים להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

[לעמדת האגודה](#)

4. **פרק ד' (תעסוקה), סעיפים 18(1), 8(2) ו-8(4) (תיקון חוק הכניסה לישראל) להצעת חוק**

המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010 (ממשלתית) – עניינם של הסעיפים הוא בהגבלתם, בדרכים שונות, של רישיונות העבודה הניתנים למהגרות ולמהגרי עבודה השוהים בישראל. ההצעה מבקשת להשיב על כנו הסדר כבילה של העובדים הזרים שנפסל בבג"ץ, ואף כונה על ידי השופטים "מעין עבדות בגרסה מודרנית".² **סטאטוס**: ההצעה הוכנסה לתוך חוק ההסדרים, אך הופרדה ממנו לאור חוות דעת היועמ"ש לכנסת. אושר הנוסח לקריאה שנייה ושלישית על ידי ועדת הפנים ב-29 במרץ 2011, והיא צפויה לעבור במליאה בקריאה שנייה ושלישית. [לעמדת האגודה](#)

---

² בג"ץ 4542/02 עמותת קו לעובד נ' ממשלת ישראל, פסק דין מיום 30.3.06.